LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

N U T A R I M A S
DĖL GYVENTOJŲ INFORMAVIMO ĮVYKUS RADIACINEI AR BRANDUOLINEI AVARIJAI TVARKOS PATVIRTINIMO

2002 m. balandžio 22 d. Nr. 559
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatymo (Žin., 1998, Nr. 115-3230) 17 straipsniu ir atsižvelgdama į Europos Sąjungos Tarybos 1989 m. lapkričio 27 d. direktyvą 89/618/EURATOM „Dėl visuomenės informavimo apie sveikatos apsaugai taikytinas priemones ir atliktinus veiksmus nepaprastosios radiologinės padėties atveju“, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Patvirtinti Gyventojų informavimo įvykus radiacinei ar branduolinei avarijai tvarką (pridedama).

MINISTRAS PIRMININKAS ALGIRDAS BRAZAUSKAS

KRAŠTO APSAUGOS MINISTRAS LINAS LINKEVIČIUS

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2002 m. balandžio 22 d. nutarimu
Nr. 559

GYVENTOJŲ INFORMAVIMO ĮVYKUS RADIACINEI AR BRANDUOLINEI AVARIJAI TVARKA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Ši tvarka nustato bendras gyventojų informavimo procedūras ir priemones, kurios ekstremalios radiologinės padėties atveju užtikrintų, kad laiku būtų teikiama operatyvi informacija apie taikytinas sveikatos apsaugos priemones ir kad gyventojai, kilus radiacinei ar branduolinei avarijai pavojingame objekte, būtų informuoti, kokių sveikatos apsaugos priemonių reikėtų imtis ir kaip elgtis susidarius tokiai situacijai.

2. Šioje tvarkoje vartojamos sąvokos:

ekstremali radiologinė padėtis susidaro:

įvykus avarijai: Ignalinos atominėje elektrinėje – susijusiai su bet kuriuo branduolinio kuro ciklo įrenginiu, bet kuriuo radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įrenginiu, branduolinio kuro ar radioaktyviųjų atliekų transportavimu ir laikymu; žemės ūkyje, pramonėje, medicinoje ir su šiomis sritimis susijusiems moksliniams bei mokslinių tyrimų tikslams naudojamų radioaktyviųjų izotopų gamyboje. Ekstremalios radiologinės padėties atveju imamasi skubių personalo ir (ar) gyventojų apsaugos veiksmų;

įvykus avarijoms kituose įrenginiuose, nenurodytuose prieš šią esančioje pastraipoje, kai dėl jų atsiranda ar gali atsirasti žymių radioaktyviųjų išmetų į aplinką, galinčių pakenkti žmonių sveikatai;

pastebėjus ar nustačius Lietuvos Respublikos teritorijoje ar kaimyninėse valstybėse nenormalų radioaktyvumo lygį, kuris gali pakenkti Lietuvos Respublikos gyventojų sveikatai.

Ekstremalios radiologinės padėties atveju paveiktini gyventojai – bet kuri gyventojų grupė, kuriai sudaryti prevencinės veiklos ekstremalios radiologinės padėties atveju planai.

Ekstremalios radiologinės padėties atveju faktiškai paveikti gyventojai – bet kuri gyventojų grupė, dėl kurios specialiųjų apsaugos priemonių imamasi vos tik susidarius ekstremaliai radiologinei padėčiai.

Pavojingos veiklos vykdytojas – juridinis asmuo, turintis įgaliotosios institucijos išduotą licenciją, suteikiančią teisę verstis veikla su jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais, laikantis įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytų sąlygų ir reikalavimų, susijusių su šaltinių naudojimu.

Informacija – viešoji informacija, kuria disponuoja valstybės ar savivaldybių institucijos, pavojingos veiklos vykdytojas ir kurią šios tvarkos nustatytais atvejais gyventojai turi teisę gauti.

Informacijos teikėjas – savivaldybės institucija, pavojingos veiklos vykdytojas ar jo paskirtas atsakingas asmuo (atstovų grupė) informacijai teikti.

Pavojingas objektas – Ignalinos atominė elektrinė, bet kuris branduolinio kuro ciklo įrenginys, bet kuris radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įrenginys, branduolinio kuro ar radioaktyviųjų atliekų transportavimo ir laikymo įrenginys, žemės ūkyje, pramonėje, medicinoje ir su šiomis sritimis susijusiems moksliniams bei mokslinių tyrimų tikslams ir kitose srityse naudojamų radioaktyviųjų izotopų gamyba, taip pat įmonė, kuri verčiasi saugojimu, vartojimu ir transportavimu.

II. IŠANKSTINĖ INFORMACIJA IR JOS TEIKIMAS

3. Savivaldybių institucijos, kurių teritorijoje yra pavojingas objektas, ir pavojingos veiklos vykdytojas pagal savo kompetenciją privalo suteikti galimybę gyventojams kasdien gauti

informaciją apie galimas radiacines ar branduolines avarijas, taikytinas apsaugos priemones ir apie tai, kaip elgtis įvykus tokiai avarijai.

4. Informacijos teikėjas patikslina teikiamą informaciją, jeigu:

4.1. nėra pakitimų pavojingo objekto veikloje, – reguliariai, bet ne rečiau kaip kas treji metai;

4.2. vykdomi kokie nors pavojingo objekto veiklos pakeitimai, – nedelsiant.

5. Savivaldybių institucijų ir pavojingos veiklos vykdytojų teikiama gyventojams informacija apie pavojingo objekto veiklą privalo būti nuolat prieinama ir nemokama.

6. Pavojingos veiklos vykdytojas privalo užtikrinti galimybę gyventojams susipažinti su pavojingo objekto avarijų likvidavimo planais. Ekstremalios radiologinės padėties atveju paveiktini gyventojai su šia informacija supažindinami pirmiausia.

7. Savivaldybių institucijos ir pavojingos veiklos vykdytojas neteikia informacijos, kuri pagal įstatymus yra valstybės, tarnybos, profesinė arba komercinė paslaptis.

8. Pavojingos veiklos vykdytojas privalo parengti ir išleisti gyventojams skirtą informacinį leidinį ar kitaip teikti jiems oficialią informaciją, kurią sudaro:

8.1. pavojingos veiklos pavadinimas, adresas;

8.2. informacijos teikėjo (teikėjų) darbo adresas, fakso, telefono numeriai, elektroninio pašto, interneto adresas, darbo ir priėmimo valandos;

8.3. vykdomos veiklos ar veiklos rūšių paaiškinimas;

8.4. pavojingos veiklos objekte esančių radioaktyviųjų pavojingų medžiagų ir preparatų, dėl kurių gali susidaryti žymių radioaktyviųjų išmetų į aplinką ir nenormalus radioaktyvumo lygis, galintis pakenkti žmonių sveikatai, pavadinimai ir pagrindinės pavojingumo ypatybės;

8.5. bendra informacija apie pagrindinį radiacinių ar branduolinių avarijų pavojaus pobūdį ir galimą jų poveikį gyventojams ir aplinkai;

8.6. informacija apie tai, kaip įvykus radiacinei ar branduolinei avarijai gyventojai bus perspėjami ir informuojami;

8.7. informacija apie tai, kaip gyventojai turėtų elgtis įvykus radiacinei ar branduolinei avarijai;

8.8. informacija apie tai, kur galima susipažinti su avarijų likvidavimo planu, kaip pavojingos veiklos vykdytojas pasirengęs radiacinėms ar branduolinėms avarijoms ir kaip bus šalinami jų padariniai;

8.9. informacija apie tai, kur galima susipažinti su savivaldybės pasirengimo avarijoms planu, kuriame numatyta, kaip šalinti avarijos padarinius už objekto teritorijos ribų. Turėtų būti rekomenduojama įvykus avarijai laikytis avarinių tarnybų nurodymų ir reikalavimų;

8.10. šaltinis, iš kurio galima gauti daugiau atitinkamos informacijos.

9. Savivaldybių, kurių teritorijoje vykdo veiklą pavojingas objektas, institucijos privalo parengti ir išleisti gyventojams skirtą informacinį leidinį ar kitaip teikti jiems informaciją apie pasirengimą radiacinei ar branduolinei avarijai už pavojingo objekto ribų. Nurodoma:

9.1. pagrindiniai faktai apie radioaktyvumą ir jo poveikį žmonėms ir aplinkai;

9.2. įvairūs galimi ekstremalios radiologinės padėties tipai, jų poveikis gyventojams ir aplinkai;

9.3. neatidėliotinos priemonės, skirtos parengti gyventojus tinkamai pasitikti pavojus ir apsisaugoti nuo jų;

9.4. kaip gyventojai bus perspėjami ir informuojami;

9.5. ką gyventojai turi daryti įvykus radiacinei ar branduolinei avarijai;

9.6. informacijos teikėjo (teikėjų) darbo adresas, fakso, telefono numeriai, elektroninio pašto, interneto adresas, darbo ir priėmimo valandos;

9.7. kur galima susipažinti su savivaldybės pasirengimo avarijoms planu, kuriame numatyta, kaip šalinti avarijos padarinius už pavojingo objekto teritorijos ribų. Turėtų būti rekomenduojama avarijos metu laikytis avarinių tarnybų nurodymų ir reikalavimų.

III. INFORMACIJA, TEIKTINA SUSIDARIUS EKSTREMALIAI RADIOLOGINEI

PADĖČIAI

10. Susidarius ekstremaliai radiologinei padėčiai, pavojingos veiklos vykdytojas nedelsdamas privalo:

10.1. informuoti apie tai avarijų likvidavimo plane numatytas institucijas, suteikti joms informaciją apie avarijos aplinkybes, su avarija susijusį radiacinį pavojų, turimus žmonėms ir aplinkai padarytos žalos vertinimo duomenis, priemones, kurių reikia imtis;

10.2. informuoti gyventojus apie numatomus veiksmus, kurie šalintų vidutinius ir ilgalaikius avarijos padarinius ir neleistų tokiai avarijai įvykti antrą kartą;

10.3. tikslinti jau pateiktą informaciją, jeigu nustatoma papildomų faktų, kurie keičia ankstesnę informaciją ar padarytas išvadas;

10.4. informuoti gyventojus ir savivaldybės instituciją apie avarijos aplinkybes, su avarija susijusias pavojingas medžiagas, pavojų gyventojams ir aplinkai, sveikatos apsaugos priemones, veiksmus, kurių numatoma imtis avarijos padariniams šalinti.

11. Savivaldybės institucija, gavusi iš pavojingos veiklos vykdytojo pranešimą apie susidariusią ekstremalią radiologinę padėtį, perspėja ekstremalios radiologinės padėties atveju paveiktinus gyventojus ir ekstremalios radiologinės padėties atveju faktiškai paveiktus gyventojus apie pavojų ir suteikia jiems informaciją apie:

11.1. radiacinės ar branduolinės avarijos aplinkybes ir ekstremalios radiologinės padėties tipą, o jeigu įmanoma – apie avarijos ypatybes (priežastis, mastą ir tikėtiną raidą);

11.2. išsiveržusias į aplinką radioaktyviąsias medžiagas;

11.3. pavojų gyventojams ir aplinkai;

11.4. gyventojų veiksmus ir priemones, kurių reikia imtis siekiant apsisaugoti;

11.5. veiksmus ir priemones, kuriais šalinami radiacinės ar branduolinės avarijos padariniai;

11.6. būtinybę įvykus radiacinei ar branduolinei avarijai laikytis avarinių tarnybų nurodymų ir reikalavimų.

12. Asmenys, kurie nėra pavojingo objekto darbuotojai ir (arba) nedalyvauja su pavojingo objekto funkcionavimu susijusioje veikloje, bet gali būti įtraukti į skubios pagalbos organizavimą ekstremalios radiologinės padėties atveju, darbdavio supažindinami su taikytinomis sveikatos apsaugos priemonėmis, kai susidaro daug radioaktyviųjų išmetų ir nustatomas radioaktyvumo lygis, galintis pakenkti žmonių sveikatai. Šie asmenys papildomai instruktuojami, kokių reikia imtis apsisaugojimo priemonių vykdant ekstremalios radiologinės padėties prevencinį ir šalinimo darbus.

13. Pavojingos veiklos vykdytojas nuolat tikslina teikiamą informaciją, ypač jeigu nustatoma papildomų faktų, kurie keičia ankstesnę informaciją ar padarytas išvadas.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

14. Pavojingos veiklos vykdytojas, savivaldybės institucija nustato vietas, kuriose gyventojai galėtų susipažinti su pavojingo objekto avarijų likvidavimo planais.

15. Siekdami gyventojus reguliariai informuoti apie pasirengimą radiacinėms ar branduolinėms avarijoms, pavojingos veiklos vykdytojas, savivaldybės institucija parengia ir platina gyventojams informacinius biuletenius, brošiūras, rengia interneto tinklalapius, teikia informacinę medžiagą bibliotekoms ir skaitykloms.

_____